

För simningens främjande

Av Helena Karlsson

Sommarlovet stundar, ett lov som förhoppningsvis bjuder på både sol och bad. För att göra badlivet säkrare, har det under senare år gjorts lyckosamma insatser för att öka simkunnigheten. I ett land som Sverige, med åtskilliga mil havskust och mängder av insjöar, har emellertid tanken om allmän simkunnighet en lång historia. Det visar inte minst den här tillbakablicken.

Simundervisningen i Sverige har anor sen 1760-talet. Vid den tiden var utbildningen förbehållen landets militärer. Under 1800-talet bildades flera privata simsällskap och i vissa läroverk startades simundervisning för pojkar. Genombrottet för en mer allmän simundervisning kom i slutet av 1800-talet. Startskottet blev den uppvisning i simning och livräddning som engelska Life Saving Society bjöd på i Stockholms skärgård sommaren 1898. Med inspiration från denna demonstration bildades samma år Svenska Livräddningssällskapet (SLRS) med syfte att rädda liv genom ökad simkunnighet.

Kring förra sekelskiftet var drunkning ett reellt problem i Sverige. Över 1000 personer drunknade årligen, av dem var två av tio barn och den övervägande majoriteten män. Simkunnigheten bland svenska skolelever var låg. Endast tio procent var simkunniga, knappt några av dem flickor. Här fanns således mycket att göra för det nybildade livräddningssällskapet.

Ett första steg var att utbilda simlärare och starta simskolor. Från 1920 blev torrsimning även obligatoriskt i alla folkskolor som hade gymnastik på schemat. Samtidigt fick kommunerna ansvar för simskolan, med följderna att många nya kommunala badanläggningar byggdes. Arbetet mot ökad simkunnighet fick ytterligare skjuts 1935. Då bildades Riksföreningen för simningens främjande, i dagligt tal Simfrämjandet, med upplysningsverksamhet som sin huvuduppgift.

*Instruktioner från Simfrämjandet ur simlärare Agneta Bjurséns simkursdagbok 1961. Brass-
torps sommarstugeförenings arkiv, Arkiv
Sörmland*

Gör som jag -

LÄR DEJ SIMMA

— det är lättare än du tror!

- 1 Utgångsställning med armarna framåt och benen bakåt
- 2 Bröstsimm börjar med att armarna förs utåt, medan benen alltså hålls kvar i utgångsställningen
- 3 Därefter böjs armarna, och först när händerna nått nästan in under hakan, börjar benböjningen, som ska utföras långsamt
- 4 Medan armarna hålls framåsträckt, fullbordas benstaget genom ett kraftigt svep utåt-bakåt
- 5 Tillbaka till utgångsställningen, där uppehåll görs några ögonblick, innan nästa simtag börjar

Så enkelt är det!

SIMFRÄMJANDET
Svanvågen 29, Stockholm Telefoner 10 22 00, 10 20 25

Satsningarna ledde till en tydlig förbättring av simkunnigheten. Även om antalet badplatser blev allt fler under 1900-talets gång var det dock länge torrsim som gällde i skolans simundervisning. Vid Vivesta havsbad var det i alla fall vattensim som under 1950- och 60-talen stod på schemat i Brasstorps sommarstugeförenings simskola – en många gånger riktigt kall historia om vi ska tro arkivhandlingarna!

Vid Brasstorp-Vivesta utanför Oxelösund hade de första sommarstugorna byggts i slutet av 1920-talet, i stort sett mitt i kohagen vid Brasstorps gård. För pionjärerna gällde det faktiskt att snabbt inhägna sina nya tomter med taggtråd för att inte få ovälkommet besök – av nyfikna och hungriga kossor. Allt fler hus blev det där i kohagen, de flesta av dem byggda under 1940- och 50-talen. År 1953 bildades en sommarstugeförening i området. Inom föreningen aktualiserades snart frågan om en sommarsimskola för medlemmarnas barn, bland annat för att öka säkerheten vid det livligt använda Vivesta-badet.

Sommaren 1957 var det premiär för simskola i föreningens regi. För att finansiera den då helt privata verksamheten togs en avgift ut per barn, åtta kronor för medlemmarnas barn och fyra kronor för tältande barn. Simlärare var Bengt Strand, som själv hade sommarboende i närheten och som kunde ställa upp för en tämligen blygsam ersättning. Simskolan blev mycket populär.

NYBÖRJARE				Grupp 1 10 ⁰⁰			
Namn	Födelseår	Adress eller skola	Telefon nr	Veckan 1/7-6/7	Veckan 8/7-13/7	Veckan 1-1	Veckan 1-1
1 Marie-Louise Bualöv	19- -57	Linnsevägen 10 B		/ / /	/ / /	/ / /	/ / /
2 Annette Bäckström	-56	Vivesta	best.	/ / /	/ / /	/ / /	/ / /
3 Hakon Ternqvist	-57	Vivesta		/ / /	/ / /	/ / /	/ / /
4 Katarina Nilsson	-58	Stjärnhelm		/ / /	/ / /	/ / /	/ / /
5 Kjell Eriksson	-56	- - -		/ / /	/ / /	/ / /	/ / /
6 Kjell Örbring	-55	Vivesta		/ / /	/ / /	/ / /	/ / /
7 Mikael Boman	-57	Nyköping		/ / /	/ / /	/ / /	/ / /

Några av nybörjarna i simskolan 1963. Brasstorps sommarstugeförenings arkiv, Arkiv Sörmland

Framgångarna med simskolan gjorde föreningen ivrig att fortsätta verksamheten kommande sommar, planer som gick om intet på grund av svårigheter att hitta en simlärare. Då hade nämligen Bengt Strand fått annan anställning "på villkor, som vi inte kunde erbjuda, och en annan lärare, som förklarar sig villig, insjuknat". Just ekonomin var en stöttesten. Föreningen vände sig därför till Nyköpings stads idrotts- och fritidsstyrelse med en ansökan om bidrag för att anställa en simlärare till nästkommande sommar. Ansökan beviljades och 1959 var simskolan därmed åter igång.

Under de kommande åren kunde sommarstugeföreningen tack vare kommunala medel erbjuda simskola med både nybörjarundervisning och märkestagning för mer erfarna elever. Vid den avslutande promotionen fick eleverna visa upp sina simfärdigheter – ibland i smått omänskliga vattentemperaturer, som 1964 när termometern stannade på 11 grader!

SIMKUNNIGHETSINTYG

Att _____
född den _____ / _____ 19____ denna dag i _____
badplatsens namn
(det är tillfyllest att här anbringa föreningens stämpel)

avlagt godkänt prov i simning 25 50 75 100
150 200 meter*) intygas:
(det ej tillämpliga överstrykes)

_____ den _____ / _____ 195____

_____ Kontrollant

Denna blankett kan rekvireras från
SIMFRÅMJANDET, Sveavägen 29 IV, Stockholm C
Telefon 10 12 00

*) Skolöverstyrelsens normalfordringar är:
För folk- och enhetskolorna: klass 4-5 25 meter, klass 6 50 meter, klass 7 75 meter, klass 8 100 meter och klass 9 150 meter.
För de högre läroanstalternas: klass I^a och I^b 25 meter, klass 2^a och 2^b 50 meter, klass 3^a och 3^b 75 meter, klass 4^a, 4^b och 4^c 100 meter, klass 5^a, 5^b, 5^c, 6^a och 6^b samt ring I, II och III 150 meter och klass 7^a samt ring II^a och III^a 200 meter.

Intyg för den som klarat simkursen. Brasstorps sommarstugeförenings arkiv, Arkiv Sörmland

Sista gången simskola anordnades i föreningens regi var 1965. Då var intresset från badsugna barn fortsatt stort men simskoleekonomin desto skralare. Sedan kommunen avslagit en ansökan om extramedel för att täcka simskolans underskott, blev det ohållbart att driva verksamheten vidare. I årsberättelsen för 1965 konstaterades ändå stolt: "Under de sju år som föreningen anordnat simskola har c:a 300 barn där lärt sig simma eller avlagt prov för märken av olika valörer". Imponerande, inte sant?

Artikel publicerad i Sörmlandsbygden 16 juni 2016